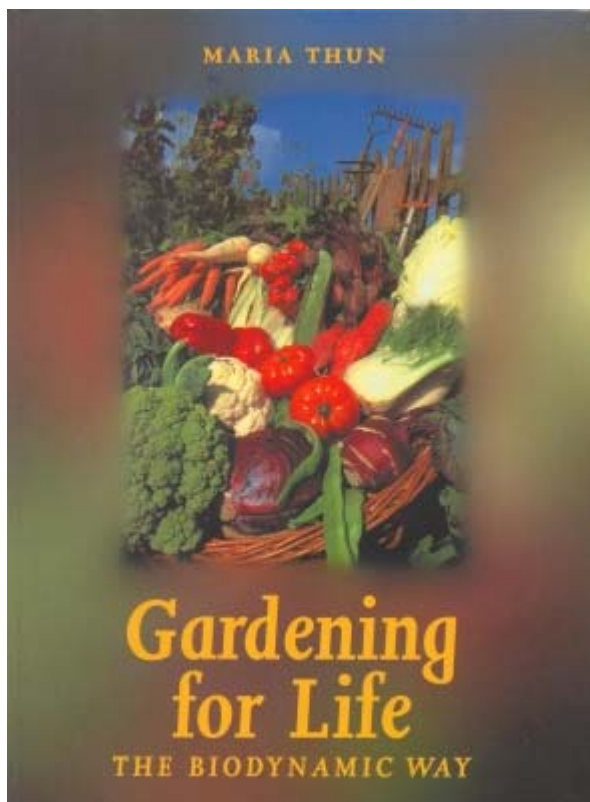

Biodynamika prakticky - Biodynamické kalendáře

Petr Vaněk

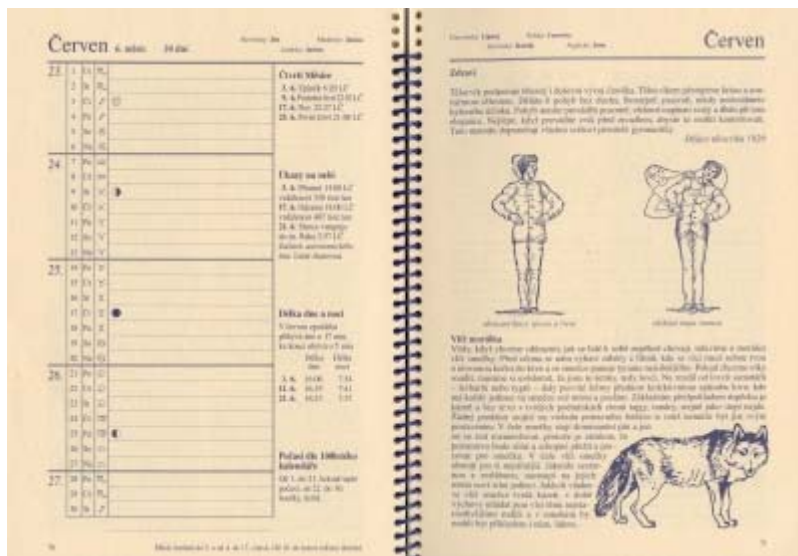
Najdete-li na půdě starý kalendář nebo almanach, naleznete v něm spoustu pořekadel a pranostik, které se vztahují k pracem na poli. Některé z těchto starých nápořád se zdají býti vcelku logické, jiná jsou pro nás naprosto nepochopitelné, nicméně jedna věc se zdá býti pravdou – lidé byli s přírodou od nepaměti spojeni natolik, že si byli schopni všimnout spousty drobných detailů, které ovlivňovaly výsledky jejich práce.

Vědeckotechnická revoluce nám tento kontakt s přírodou poněkud ztížila a díky nejrůznějším technickým vynálezům se může zdát, že jsme schopni ovlivnit v náš prospěch skoro vše. Alespoň na první pohled. Postupně vytrácejí po staletí z generace na generaci předávané moudrosti nabyté zkušeností, podložené pouze praktickým a často nevědeckým odpozorováním přírody. Vědecké práce a poznávání jsou dnes založeny na pečlivě dokumentovaných výzkumech v pokud možno co nejpřesnějších – laboratorních podmínkách.

Na počátku dvacátého století poukázal Rudolf Steiner na poněkud jiný úhel pohledu při pozorování rostlin. Po krátké době pozorování se zdálo, že je návod na nestranné objektivní pozorování daný v knize Praktický trénink v přemýšlení je schopen přinést opravdu zajímavé výsledky. Několik lidí se proto rozhodlo pokračovat v konkrétnějších výzkumech a vést moderní zdokumentovaný výzkum s výsledky, které je možno duplikovat. Jedním z těchto lidí, v biodynamickém světě asi nejznámější, je dnes Maria Thun. Výsledky jejího bádání byly zveřejněny například v knize Výsledky výzkumu použití biodynamických kalendářů, Maria Thun, aktuální výzkum je i nadále zveřejňován například v každoročním kalendáři Výsevni dny, který je dostupný i

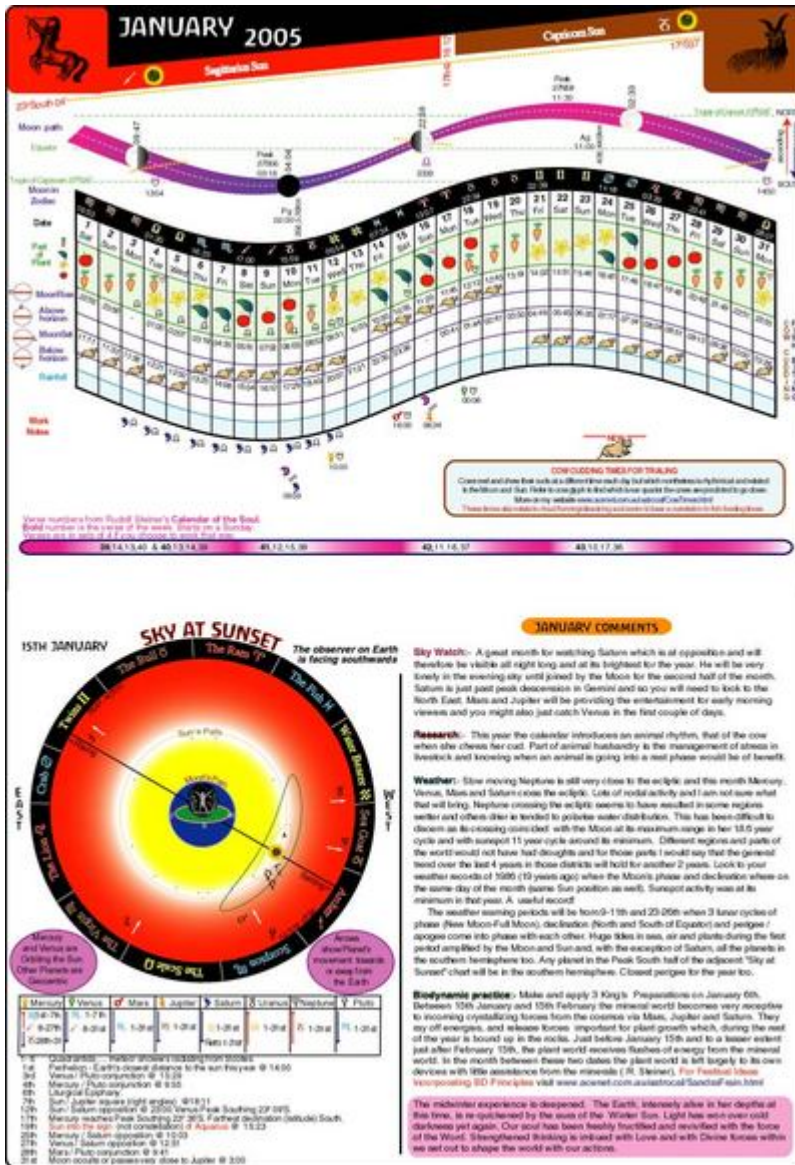
česky. Výsledky tohoto výzkumu prokazují spojnici mezi dobou výsadby, přesazování či kultivace rostlin a kosmickými rytmy - aktuální polohou měsíce a planet ve sluneční soustavě. Některé z těchto rytmů jsou nám velice blízké – střídání dne a noci, měsíční nov či úplňk a jejich vlivy na nás jako obyvatele planety Země – bdělost a spánek, příliv a odliv, vliv na zvěř, počasí a podobně. S jinými rytmy se pak třeba i často setkáváme, ale moc netušíme co znamenají – například znamení zvěrokruhu a podobně.

Výzkum Maria Thun

ukazuje, že při dodržení stejných podmínek pro sadbu, stejné okopávání a pleť, stejný způsob sklizně a podobně budou plodiny vykazovat jiné kvantitativní a kvalitativní kvality a to v závislosti na době kdy byly tyto činnosti prováděny s ohledem na pohyb planet a měsíce – tedy, že života na Zemi je ovlivňován kosmickými rytmy. Toto ovlivnění je někdy také označována jako Thun efekt. Je nutno podotknout, že Thun efekt je výrazněji pozorovatelnější v zahradách, které používají biodynamické přípravky, anebo jinak řečeno: Thun efekt je méně pozorovatelný u hlíny s menšími známkami života.

Maria Thun začínala s oddenky trvalek a ředkvičkami, postupně se její výzkum rozrostl až na celou zahradu. Při výzkumu byly sety například ředkvičky v pravidelných, například hodinových intervalech, kultivovány stejným způsobem v rozdílných dobách a po sklizni (jakož i v době pěstování) byly zaznamenány rozdíly v množství, kvalitě, náchylnosti na škůdce, skladovací vlastnosti a podobně. V raných počátcích se rozdíl ukázal více patrný až po zvážení sklizně. Výzkum začal v roce 1954 a v roce 1955 přizvala Maria ke spolupráci i odborníka na statistiku. Její pozorování pokračují i dnes a v loňském roce navštívila Maria Thun i Českou republiku.

Na základě těchto zkoumání byly jednotlivé druhy zeleniny rozděleny do čtyřech kategorií – plod, kořen, květ a list, podle části rostliny, kterou budeme chtít sbírat. Například mrkev bude v kategorii kořen, salát v kategorii list. Existují i výjimky, například cibule vykazuje lepší skladovací vlastnosti, je-li zařazena do skupiny kořen, namísto list.

Tyto čtyři kategorie připomínají staré rozdělení na skupiny čtyř elementů: oheň, teplo (plod), země (kořen), vzduch, světlo (květ) a voda (list). Měsíc ve svém osmadvaceti denním (27.3) intervalu postupně projde všemi znameními zvěrokruhu – souhvězdí na orbitu Země - a v každém z nich se zdrží zhruba dva až čtyři dny. Působení jednotlivých souhvězdí na elementy vody, země, ohně a vzduchu jsou tak Měsícem přenášeny na Zemi. Jednotlivá souhvězdí jsou seskupena do čtyřech skupin po třech souhvězdích vykazujících působení na stejný element:

- Lev, Beran a Střelec - plod, teplo, oheň
- Býk, Kozoroh, Panna - kořen, země
- Bliženci, Vodnář, Váhy - květ, vzduch, světlo
- Rak, Ryby, Škorpion - list, voda

Chceme-li například pěstovat salát, budeme se snažit jej zasít, přesadit a okopávat ve dny s působením na list – element vody, to znamená v době, kdy Měsíc bude v souhvězdí Raka, Ryby nebo Škorpióna, sklizeň ve dny listu se však nedoporučuje, neboť nepodporuje dlouhou skladovatelnost, to ale nemusí být při okamžité konzumaci problém.. Ve svých doporučeních zmiňuje Maria Thun dokonce i polohu slunce ve zvěrokruhu a hovoří o určitém znamení jako o nejvhodnějším pro danou plodinu, nicméně stále je zde spousta příležitostí pro další výzkum.

Z poznámek Rudolfa Steinera vyplývá, že při následování Měsíčního cyklu docílíme pozitivního efektu převážně v závislosti na zdůraznění dané části rostliny a to hlavně ve smyslu barvy, kvality či množství, ne z hlediska nutriční hodnoty. Ta je více než krátkodobým měsíčním rytmem dána rytmem slunečním.

Tak jako hovoříme o vlivu měsíce a slunce, je zde také vliv jednotlivých planet sluneční soustavy. Existující vztahy se dají shrnout a přidat do výše uvedené tabulky takto:

Saturn, Merkur, Pluto - Lev, Beran a Střelec - plod, teplo, oheň
 Slunce - Býk, Kozoroh, Panna - kořen, země
 Jupiter, Venuše, Uran - Blíženci, Vodnář, Váhy - květ, vzduch, světlo
 Měsíc, Mars, Neptun - Rak, Ryby, Škorpión - list, voda

K posílení planetárního vlivu dochází v okamžiku průchodu znamením zvěrokruhu s vlivem na stejný element. Například Mars v souhvězdí Raka.

Pro bližší informace bych minimálně doporučil buď jak aktuální ročník Výsevních dnů, tak i praktickou knihu pro zahrádkáře Zahrada podle kosmických rytmů od Marie Thun.

K dispozici existuje několik kalendářů

Publikace **Výsevní dny** je prací přímo Marie Thun a jejího syna Matyáše. Tento kalendář ukazuje polohy slunce a měsíce ve zvěrokruhu, vzájemné souvislosti planet (konjunkce, opozice a podobně), jaký element je aktuálně podporován a to s přesností na celé hodiny (GMT). Každý měsíc přináší popis pohybu planet a jejich zajímavé konstelace, a také

doporučení vhodných či nevhodnějších dnů pro práci například v sadu, se včelami, s biodynamickými přípravky a podobně.

Český **Kalendář Krásné Paní** zobrazuje u každého dne aktuální polohu měsíce a slunce, avšak následné rozdělení – přiřazení ke skupinám elementů je dáno podle polohy měsíce o půlnoci, na rozdíl od Marie Thun, kdy poloha měsíce je vypočítána pro každou hodinu. Díky tomuto rozdílu není Kalendář Krásné Paní úplně nevhodnější, ale zaujatý zahrádkář bude jistě chtít vyzkoušet rozdíly sám. Kalendář je velmi pěkně zpracován a obsahuje české pranostiky, články, popisy noční oblohy a podobně.

Severoamerický kalendář **Stella Natura** je dílem Sherry Wildfeuer, která žije v Camphillu Kimberton Hills v Pensilvánii. Tento kalendář (stejně jako Výsevny dny) zobrazuje datum a časy (EST) jednotlivých pozic a konstelací, přidává však detailnější rozbor dne po hodinách, spolu s vyznačením i časů úplně nevhodných – například v době slunečního či měsíčního zatmění a podobně. Každý měsíc navíc přináší zajímavý článek z relevantních oblastí. Některé z těchto článků můžete najít i zde na serveru Biodynamika, popřípadě v Bio magazínu - Sherry mi dala svolení k jejich překladu a publikaci.

Australský **Kalendář Severní (popřípadě Jižní) oblohy** je dalším pěkným kalendářem, který nabízí stejné informace o vesmírných rytmech jako ostatní kalendáře zmíněné výše. Zobrazení je v zajímavém grafickém formátu, z hlediska jejich interpretace zůstává pouze ve sféře elementů a nalezení dalších případných souvislostí již nechává na čtenáři samotném.

The image shows a page from the 'Calendar of the Soul' for May 2005. At the top, it lists planetary positions for Mercury, Venus, Mars, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptune, and Pluto. The main part of the page is a grid with columns for dates, planetary positions, and a detailed breakdown of the day into hours (AM and PM) with corresponding elemental influences (e.g., Flower, Leaf, Fruit, Root). The grid is organized into columns for AM and PM, with sub-columns for each hour. The 'WORK NOTES' column is on the right side of the grid.

Praktické použití těchto kalendářů je velmi individuální. Domácí zahrádkář pracující na zahrádce pouze o víkendech bude mít patrně potíže s volbou „těch správných“ dnů. Lidé pracující v zemědělství na plný úvazek pak většinou těmto dalším souvislostem nemají čas přikládat smysl. Biodynamické farmy často kalendáře používají, některé více, jiné méně dogmaticky. Mimo pěstování zeleniny se tyto kalendáře asi nejvíce používají při pěstování dobytka, ale výsledky jsou pozorovatelné i u včelařství, sadařství a podobně.

Kompromis mezi všemi existujícími souvislostmi není nejjednodušší udělat – mimo každodenní polohy měsíce ve zvěrokruhu je nutno vzít v úvahu také úplňk či nov – úplňk, nebo jinak – dorůstající měsíc - podporuje klíčivost, proto je vhodné setí před úplňkem, dává také dobré podmínky pro použití chemických hnojiv nebo nekompostovaného hnoje, což, pravda, nemusí být naše volba. Jak měsíc zvěrokruhem prochází, hovoříme o jeho pohybu nahoru a dolů souhvězdími a toto stoupání a klesání vytváří dva dvoutýdenní rytmy kdy dochází k ovlivnění vhodných časů pro práci s hlínou - Měsíc je nejvýše v blížencích a nejnižší ve střelci. Měsíc klesající od blíženců ke střelci působí vhodně na dobré zakořenění, pozorovat můžeme také větší proudění mízy. Jak se měsíc při své cestě od Země vzdaluje, nebo se k ní přibližuje, v určitém okamžiku se dostává do nejvzdálenější polohy od Země - odzemí – apogee, kdy je dobrá klíčivost, měsíc „tahá“, ale jsou to dny nevhodné pro listové a kořenové plodiny, naopak jsou vhodné pro květiny a plodiny na semeno. Při přízemí – perigee, se měsíc dostává k zemi nejbližší a dá se pozorovat špatná klíčivost, Thun efekt je nejistý. K ovlivnění Thun efektu dochází také v okamžiku, kdy se dráhy dvou planet kříží – vytvoří se uzel nebo při zatměních slunce či měsíce... Jak je vidět, ovlivňujících faktorů je hodně a žádná rada není stoprocentně úplně správná, proto je osobní studium a sledování tolik důležité.

Denní pozorování a záznamy, fotografie nebo lépe skicy a kresby a celková pozornost k tomu, jak se svět okolo nás den co den mění, nám mohou napomoci k alespoň částečnému pochopení co svět kolem nás ovlivňuje.